

MŪSU PASTOGĖ

AUSTRALIAN-LITHUANIAN WEEKLY—"OUR HAVEN"

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS SAVAITRASTIS

Registered at the G.P.O. Sydney, for transmission by post as a newspaper.

Redaktorius: Jurgis Kalakauskas

LEIDŽIA: AUSTRALIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS

Redakcija: Lot 47 Mazarin St., Herne Bay, N.S.W.

KRAŠTO VALDYBA.

PRENUMERATA

Ištiesiems metams—
£2.10.0.
Pusei metų—£1.5.0.
Vienam mėnesiui—
4/6.
Atskiras nr. — 1/3.
N. Zelandijoje ir
Anglijoje kainą ta
pati. Kituose kraš
tuose - 6 dol. me
tams.

SKELBIMAI

Skelbimų kaina vie
nai tekstui eilutei ar
ba jos vietai—1/6.
1 colis per vieną
skirtį—10/-
Nuolatiniams skel
bimams teikiama
nuolaida.
Už skelbimų turinį
neatsakoma.

PRENUMERATA ADRESUOJAMA:

Box 4568, G.P.O.
Sydney, N.S.W.

No. 33 (279). Šeštieji metai.

SYDNEJUS, 1954 m. rugpjūčio 18 d.

CANBERROS

LIETUVIAMS

RUGSĖJO 8-TOSIOS IR 5 METŲ LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS [SIKŪRIMO CANBERROJE MINĖJIMAS

Siemet rugsėjo aštuntoji bus švenčiama rugsėjo mėn. 11-12 dienomis. Šia proga bus atšvęsta ir 5 metų Lietuvių Bendruomenės įsikūrimo Canberroje penkerių metų sukaktis.

1. RUGSĖJO 11 D. (ŠEŠTADIENIS). 7.30 val. vak. — balius su vakariene AINSLIE REX viešbutyje, iki 2 val. r. Bufetą aptarnaus viešbučio personalas. Baliaus programoje dalyvauja Br. Kiverio dvigubas mišrus kvartetas iš Sydneyaus.

2. RUGSĖJO 12 D. 11 VAL. RYTO (SEKMADIENIS), iškilmingos pamaldos šv. Patriko bažnyčioje. Pamaldų metu giedos Br. Kiverio dv. mišr. kvartetas. Tuo po pamaldų YWCA salėje (Civic Centre) oficialus minėjimas. Programoje: paskaita, Br. Kiverio dv. mišr. kvartetas, tautiniai šokiai, ir bendra arbatėlė.

Apylinkės valdyba maloniai kviečia visus tautiečius dalyvauti Tautos šventės ir penkerių metų sukakties minėjime. Čia atkreipiame dėmesį į tai, kad Ainslie Rex viešbutyje vietų skaičius yra ribotas, todėl pakvietimais patartina apsirūpinti iš anksto ir ne vėliau rugsėjo 1 d. Pakvietimus galima gauti pas valdybos narius: A. Čelčys — 18 Ebden Street, Ainslie, ACT, R. Misevičiūtė, 19 Towns Crescent, Turner, A.C.T. P. Martišius, 17 Abbot Circuit, Yarralumla, A.C.T. ir J. Dehnas, Capitol Hill Hostel, Canberra.

ALB Canberros Apylinkės Valdyba.

Tautos Fondo Mėnuo

Tautos Fondo Atstovybė pereiną savaitę buvo susirinkusi posėdyje. Konstatuota, kad šiemet lėšų teikimas Tautos Fondui Australijoje susilpnėjęs. Tam gal pakenkė tūlių asmenų pradėta priešiška akcija, bet bene svarbiausia įplaukų sumažėjimo priežastis esanti ta, kad kai kurios ALB Apylinkės ir Senjūnijos, kurios yra pagrindiniai Tautos Fondo talkininkai, Tautos Fondo išleistų Lietuvio paso ir Tautos Fondo ženklų platinimą yra užmetusios.

Nutarta Tautos Fondui lėšų teikimą suaktyvinti. Rugsėjo mėnuo skelbiamas Tautos Fondui lėšų teikimo vairo mėnesiu.

Paminėta Spaudos Atgavimo Sukaktis Hobarte

Liepos 25 d. Hobarto lietuviai paminėjo spaudos atgavimo 50 metų sukaktį.

A. Munčelis turiningoj paskaitoj papasakojo apie mūsų senolių kietumą, sąmoningumą ir patriotizmą kovoje prieš carų Rusijos priespaudą, prieš koriką Muravjovą ir kitus mūsų krašto rusintojus.

Paskaitydamas Vaižganto "Menkes" jis, rodos, ranka pasiekiamai parodė tuos pilkuosius didvyrius — knygnešius, kurie apvainikavo lietuvių ilgą kovą pergalę — spaudos laisvę. Gi V. Kudirkos "Varpas" vis dar šaukė, kad kova dar nebaigta, o Jurgis Bielinis, rodos, turėjo dar kartą užgimti, nes maskolius tebesiautėja mūsų krašte.

Gaila tik, kad šį kartą dalis tautiečių negalėjo nei "Varpo", nei Bielinio girdėti: atsitiko, mat vienam liepos 25 d. gimti, kiti gi, šituo įvykiu besidžiaugdami, užmiršo net, kad kaimynai susirinko knygnešių prisiminti.

Mikas.

NAUJA KONFERENCIJA PILIPINUOSE

Australijos užsienio reikalų ministeris R.G. Casey rugpjūčio 14 d. pranešė, kad rugsėjo 6 d. susirinks konferencijai JAV, Didž. Britanijos, Prancūzijos, Australijos, Naujosios Zelandijos, Pakistano, Filipinų ir Siamo užsienio reikalų ministrai, išdiskutuoti Pietryčių Azijos Gynybos sutartį. Konferencija įvyks Baguio mieste, Filipinuose. Australijos delegaciją numatoma vadovaus pats ministeris pirm. Menzies.

Paruošiamieji darbai šitai konferencijai jau yra beveik baigti, nes pasitarimai atskirų valstybių užsienio reikalų ministrų pradėti prieš keletą mėnesių.

Numatoma, kad Australija pasiūlys įkurti Pietų — Rytų Azijos Gynybos Sąjungą, panašią į Šiaurės Atlanto paktą. Pagal šį paktą, kiekviena ji pasirašiusių valstybių įsipareigotų pastoviai laikyti savo karines pajėgas Pietų — Rytų Azijoje. Manoma, kad JAV ir Didž. Britanija siūlys įkurti panašią į ANZUS paktą, kada ji pasirašiusios valstybės įsipareigotų būti pasiruošusios visiems netikėtumams, bet jų kariuomenės nestacionuotų Azijoje.

AUSTRALIJA STIPRINA

KARINES PAJĖGAS

Australijos vyriausybė yra nutarusi nedelsiant pradėti vykdyti reorganizacinį karinį planą, kurį gynybos ministeris Sir Philip McBride yra paskelbęs dar balandžio mėn. Pagal šį planą bus padidintas kariniai apmokymų vyrų skaičius ir sustiprinta karinė aviacija.

Vyriausybės pirmieji žingsniai šia kryptimi jau padaryti: atšaukiamas kovos lėktuvų junginys, kuris dvejus metus išbuvo Cypre ir Maltai, patvirtintas planas, praplečiantis privalomam karinių apmokymų vyrų šaukimą, džiunglių karui karių paruošimo stovykla Canungroje, netoli Brisbanės, pradės veikti nuo ateinančių metų sausio mėn. ir joje bus apmokomi taip pat sąjungininkų kariai.

Vyriausybės narių pareiškimu, šitai tėra tik nereikšmingi dalykai, palyginus su tuo, kokius projektus Australijos valdžia yra numatiusi atlikti karinėje srityje po Pietų — Rytų Azijos konferencijos Filipinuose, kada paaiškės, kokius įsipareigojimus turės vykdyti Australija.

Šiais metais Australija karo reikalams numatoma išleis apie £ 35 mil. daugiau negu pernai.

Kaip su Europos armija?

Europos Bendruomenės Gynybos Organizacijos kūrimas vis dar tebėra pusiauakelėje. Europos Armijos sutarties vis nepasirašo Prancūzija ir Italija. Šito nepasirašymo svarbiausia priežastis esanti ta, kad prancūzai bijo Vokietijos apsiginklavimo ir jos karinio stiprinimo. (Vakarų Vokietijos divizijos, pagal planą, turi dalyvauti Europos Armijoje). Rugpjūčio 13 d. Prancūzijos min. pirm. Mendes — France su min. kabineto nariais diskutavo naują projektą, pagal kurį turėtų būti padaryta principinių pakeitimų Europos Bendruomenės Gynybos sutartyje.

Prancūzijos ministerių kabinetas priėmė šį Mendes — France kompromisinį planą dėl Prancūzijos dalyvavimo Europos Gynybos Bendruomenėje, bet iš kabineto pasitraukė trys gausliai ministrai: gynybos min. generolas Koenig, vyšųjų darbų min. Chaban — Delmas ir atstato min. Maierie Lemair.

Ryšium su Prancūzijos ketinimu ratifikuoti Europos Bendruomenės Gynybos paktą, Prancūzijoje kilo audra: pakto priešai puola Mendes — France dėl to, kad jis nori Prancūzijai įjungti ir E. G. Bendruomenę, o pakto šalininkai dėl jo siūlomų pakeitimų, kurie esą, E.G. Bendruomenę padarys neveiksminga. Amerika ir Anglija, manoma, šito Mendes — France kompromisinio plano nepriims.

J. T. MIRŠTANTIS ORGANIZMAS

Idomių pareiškimų padarė buv. Jungtinių Tautų Organizacijos prezidentas, Filipinų ambasadorius Amerikoje, Dr. Carlos Romulo. Jis viename savo straipsnių Jungtinių Tautų Organizaciją pavadino "mirštančiu organizmu". "Collier's" žurnale jis rašo: "Atėjo augčiausias laikas apsaugoti laisvojo pasaulio tautas nuo neįsivaizduojamos tragedijos."

"Mes nepalaujamai čulpiame Jungtinių Tautų Organizacijos lėgas, apeidinėjimus, naikinimo jos politinio prestižo ir dėslių svarstymais sukludydami pasireikšti jos didžiuliai pajėgai.

"Pavyzdžiui paimsime Indo — Kinijos karą.

"Jungtinės Tautos, kurioms pasaulio bendruomenė įtikėjo ir pavėdė saugoti taiką ir bausti agresorių, Genevos konferencijoje liepta nesikišti, nors ši konferencija buvo suaukta užbaigti Korėjos karo — J.T. karo klausimo. Čia Jungtinės Tautos nustumtos nuošalin.

"Tunisas ir Marokas reikalavo nepriklausomybės. Bet Prancūzija pasakė Jungtinėms Tautoms: "Tai ne jūsų reikalas", ir Vakarų pasiuntiniai tik galvomis pamaskatavo.

PETROVAS VEL SCENOJ

Karališkoji Komisija, Sovietų šnipinėjimo tinklui Australijoje aiškinti, apklausinėjimus toliau tęsia Sydneyje.

Pirmasis Komisijos posėdis įvyko pirmadienį. Duoti parodymus pakviesta visa eilė žinomiais vardais asmenų. Jų tarpe yra ir imigrantų.

Petrovo istorija kasdien kelia vis didesnį susidomėjimą. Pereitą savaitę Federaliniame parlamente kilo labai aštrūs ginčai, kurie, australų laikraščių teigimu, buvę audringiausi ta prasme, kad ministeris pirm. su opozicijos vadu pasikeitė labai aštriomis pareiškimais. Opozicijos vadas dr. Evatt pareiškė, kad ministeris pirmininkas Petrovo atvejį iškeldamas prieš pat rinkimus, siekęs šituo sudaryti savo partijai kreditą ir darbiešiams tai kaštavę 6 vietas parlamente. Jis padarė priekaištų ministeriui pirmininkui dar ir dėl to, kodėl šis laiku nepainformavęs parlamentą apie išmokėtus Petrovui £ 5000, kaip kompensaciją už gautus iš jo dokumentus. Mr. Menzies nurodė, kad jis jau prieš rinkimus žinojęs pavardę žmonių, kurie yra įvelti į Petrovo bylą, bet rinkimų kampanijoje šito niekur neįskelbęs, nors tai ir būtų buvę jo partijai naudinga. Kaip skelbiama, Karališkajai Komisijai parodymus duoti yra pakviesti parlamento opozicijos vado dr. Evatto asmens sekretorius ir jo padėjėjas.

Parlamentas ir senatas priėmė įstatymą, kuriuo suteikiama daugiausiai teisių Karališkajai Komisijai. Pagal šį įstatymą, iškviestas

"Jungtinės Tautos Šiaurės Afrikos nacionalistams tapo pajaukos objektu ir paprastu monelinku". Kas toliau?

KERSTENAS BOLŠEVIKAMS ŽADA SURUOŠTI TARPTAUTI. NI TEISMA.

Prieš išvykdamas iš Europos į JAV, Kerstenas pareiškė darysias viską sukviešti tautoms į tarptautinį tribunolą, kuris, kad ir už akių kol kas, nutelstų bolševikinius galvūdzius. Kersteno pareiškimu, pasaulis bus nustebintas, kai JAV kongresas paskelbs visą Kersteno komiteto surinktą medžiagą apie bolševikų elgesį pačioje Rusijoje, Pabaltijo kraštuose ir kitur.

Ko verti bolševikų pažadai ir su jais sudarytos sutartys, vokiečių spaudoj nurodomas kad ir estų min. Selterio Kersteno komisijai atpasakotas atvejis. Min. Selteriui pareiškus abejojimą, ar Sovietai laikysis sudarytųjų su Estija ir kt. Pabaltijo valstybėmis sutarčių bei duotų pažadų, Stalinas atkrito: "bolševiko žodis yra šventas". Dėja, po 3 dienų jo kraštą, nepaisant visų Stalino pažadų, okupavo rusų armija, pastebė "Volksbote". "Neue Zuercher Zeitung" žiniomis, Kersteno komiteto Berlyne liudininkai ir atitinkamos institucijos išsamiai supažindino su žmonių grobimu, taip pat pavergtuose kraštuose dvasine, politine ir ūkine priespauda.

Tačiau nepaisant visų bolševikinių priespaudos priemonių, Rytų Europoje tebeveikia atsparus sovietinei sistemai pasipriešinimo branduolys. Komiteto įstikimui, komunistų pavergtosios tautos per laisvus rinkimus pasisakytų prieš sovietinę sistemą santykiu 9:1. Komunistai, šnekėdami apie taiką, faktiškai ruošiasi karui.

Ko verti bolševikų pažadai ir su jais sudarytos sutartys, vokiečių spaudoj nurodomas kad ir estų min. Selterio Kersteno komisijai atpasakotas atvejis. Min. Selteriui pareiškus abejojimą, ar Sovietai laikysis sudarytųjų su Estija ir kt. Pabaltijo valstybėmis sutarčių bei duotų pažadų, Stalinas atkrito: "bolševiko žodis yra šventas". Dėja, po 3 dienų jo kraštą, nepaisant visų Stalino pažadų, okupavo rusų armija, pastebė "Volksbote". "Neue Zuercher Zeitung" žiniomis, Kersteno komiteto Berlyne liudininkai ir atitinkamos institucijos išsamiai supažindino su žmonių grobimu, taip pat pavergtuose kraštuose dvasine, politine ir ūkine priespauda.

Tačiau nepaisant visų bolševikinių priespaudos priemonių, Rytų Europoje tebeveikia atsparus sovietinei sistemai pasipriešinimo branduolys. Komiteto įstikimui, komunistų pavergtosios tautos per laisvus rinkimus pasisakytų prieš sovietinę sistemą santykiu 9:1. Komunistai, šnekėdami apie taiką, faktiškai ruošiasi karui.

duoti parodymus liudininkas privals atsakyti į klausimus. (Ankstesnis įstatymas liudininką šitai daryti neįpareigojo). Už neatsakymą į klausimus numatoma bausmė 500 svarų arba 3 mėn. kalėjimo. Šitą įstatymą priėmus pakartotinai bus iškviestas Lockwood ir kiti, kurie Melbourne buvę atsakę atsakyti į klausimus.

— * —

DAR VIENAS AUGSTAS SAUGUMO VALDININKAS DINGO

IŠ VAK. VOKIETIJOS

Iš Berlyno pranešama, kad šiomis dienomis dingo augstas Vakarų Vokietijos saugumo pareigūnas Karl Albrecht Tiemann, buv. artimu Vak. Vokietijos saugumo šefo dr. Otto John bendradarbiu, kuris šiuo metu yra Rytų Vokietijoje. Dr. Otto John apklausinėti buvo atvykę spec. MVD pareigūnai iš Maskvos.

Tiemann yra buvęs Hitlerio laikais aviacijos tarnyboj ir dirbęs kontra — žvalgyboj agentu Norvegijoje, Paryžiuje ir Rytų fronte.

Čekoslovakijoje vyksta pasyvus pasipriešinimas prieš komunistų planą sumobilizuoti apie 350.000 vyrų ir moterų ūkio darbams. Čekų komunistinė valdžia yra užplanavusi paversti dirbama žeme 123.000 akrų "plėšiniui", kad pašalinus maisto trūkumą. Darbo ir gyvenimo sąlygos prie "plėšinių įsisavinimo" esančios labai sunkios ir tai panašu į vergų darbą. No 18

ANGLIJOS DARBIETIS ČIAI MASKVOJ IR PEKINGE

Kom. Kinijos vyriausybės pakviesti į Pekingą išskrido Anglijos opozicijos vadas, buv. min. pirmininkas Attlee ir kiti darbiečių partijos vadai. Pakeliui jie buvo sustoję Maskvoje, kur juos "paviešėti" buvo pakvietusi Sov. Sąjungos vyriausybė. Anglijos darbiečius sutiko Malenkovas ir kiti žymiausi Sovietų vyriausybės ir partijos vadai. Angliams buvo suruošti šaunus priėmimai ir puikioji vilija, 25 mylios už Maskvos, įvyko iškilmingi pietūs. Čia buvo geriamas už "taiką, amžiną draugystę, gražų sugyvenimą tarp anglų ir sovietų". Pats Malenkovas priskynė sode gėlių puokštę ir įteikė buv. Anglijos sveikatos ministeriui Mrs. Edith Summerskill.

Didž. Britanijos ambasadoj buvo surengtas priėmimas, kuriame dalyvavo Malenkovas, Molotovas ir kiti Sovietų tūzai.

Anglijos darbiečių kelionėi skiriamą daugiau reikšmės, negu paprastam pasisvečiavimui. Didžioji užsienio spaudos dalis, įskaitant ir angliškąją, šitą britų darbiečių kelionę į Pekingą ir svečiavimąsi Maskvoje, vertina gana kritiškai, įžiūrėdami pavojų Vakarų vienigumui, ypač tuo atveju, jeigu Didž. Britanijos valdžios vairs atsiderėtų darbo partijos rankose.

Sovietų Sąjungos užs. reik. min. Molotovas, esant Maskvoje Didž. Britanijos darbiečių partijos vadamams, per pietus Didž. Britanijos ambasadoj pareiškė, kad kilus naujam karui labiausiai nukentėtų Anglija, Prancūzija ir Rusija. Šitos trys valstybės esą iš karo nieko gero negalį tikėtis. Molotovo pareiškimas suprantas, kaip netiesioginis įspėjimas prieš Vak. Vokietijos apginklavimą.

Pekingė Didž. Britanijos darbiečių delegacija buvo labai iškilmingai sutikta. Dalyvavo kom. Kinijos min. pirm. ir kiti vadai.

NUTARĖ UŽDARYTI KOMUNISTŲ PARTIJĄ

Amerikos senatas vienbalsiai priėmė įstatymo projektą, kuriuo uždraudžiama komunistų partija Amerikoje.

Įstatymas numato, kad komunistų partijoj veikloj dalyvaujantys asmenys gali būti baudžiami iki 5 metų kalėjimo ir 10.000 dol. pinigine bauda.

Šitas įstatymo projektas bus svarstomas kongrese ir jeigu jis bus priimtas, tada įsigalios ir pradės veikti.

DAR VIENAS MASKVOS ŠNIPAS DEZERTYRAVO

Sovietų Sąjungos vyriausias šnipas Japonijoje, MVD pulk. lt. Yuri Rastvorov, Sovietų misijoj Japonijoje ėjo tokias pat pareigas, kaip Petrovas Australijoje. Jis Japonijoje turėjo verbuoti amerikiečius. Rostovorov buvo Berijos patikėtinis ir turėjo grįžti į Maskvą po to, kai Berija buvo likviduotas. Rostovorov š.m. sausio 24 d. susirgo su amerikiečių kontražvalgybos tarnyba ir paprašė azyliaus teisių. Po 4 dienų Sovietų misija Tokio pranešė apie Rostovorovo dingimą. Maskva pradėjo kelti triukšmą, kaltindama amerikiečius Rostovorovą pagrobęs. Amerikos vyriausybė tai paneigė. Rostovorovas iki šiol gyvena Japonijoje, bet apie jį nieko nebuvo žinoma iki dabar. Tik pereitą savaitę, Rostovorovui nuskrudus į Ameriką, paskelbtas platus pranešimas apie Rostovorovo atidėgimui. O šitas vyras, pasirodo,

Dr. Mosadeko vyriausybė buvo nacionalizavusi visas naftos valyklas ir naftos laukus su įrengimais ir buvo atsakiusi mokėti kompensaciją už nusavintą turimą, kuris vertinamas apie 500 milijonų svarų sterlingų. Bet naujoji Zahedi vyriausybė vėl atnaujino derybas su naftos bendrovėmis ir sutiko mokėti 25 milijonų svarų kompensaciją. Pasirašyta 25 metų sutartis ir Persijos naftos laukai vėl atgyja. Persijos naftą ir toliau sunks įvairios užsienio naftos bendrovės. Persija per pirmuosius 3 metus už tai gaus 250 milijonų svarų sterlingų.

Vakarų Vokietijos pramonei kylant atsiranda vis didesnis nepasitenkinimas dėl pragyvenimo augtų kaštų ir didelio pelno, kurį gauna fabrikantai. Darbininkai reikalauja pakelti atlyginimą.

Hamburge streikavo 15.000 savivaldybės tarnautojų ir darbininkų. Miestas paliktas be susiekimo, dujų ir vandens. Cologne šoferiai, simpatizuodami Hamburgo streikininkams, buvo paskelbė 5 val. streiką. Pereitą savaitę pradėjo streiką 25.000 Bavarijos metalo pramonės darbininkų. Jūs buvo pasekė 750.000 Ruhr pramonės darbininkų. Augstesnių atlyginimų reikalauja angliakasiai, įstaigų tarnautojai ir uostų darbininkai. Streikavo apie 3 mil. darbininkų.

Vakarų Vokietijos didžioji streikų banga, kaip paskutiniai pranešimai kalba, pradeda atslūgti. Tik Bavarijos metalo pramonės darbininkai dar negrįžta į darbą, bet nauji pasiūlymai padidinti atlyginimus, kaip pareiškė metalistų unijos vadai, duoda pagrindo pasitarimams.

Atlyginimai visose pramonės šakose pakelti, bet ne tiek, kiek procentų yra padidėję pelnai pramonininkų ir pabrangęs pragyvenimas.

Amerikos karinių štabų viršininkai peržiūrė karines programas, nustatytas prieš pusmetį. Didelės reikšmės faktas, kad nutarta nesumažinti, kaip buvo numatyta, bet padidinti tiek laivyno, aviacijos, tiek ir žemyno kariuomenės skaičių. Pagal naują planą JAV neatitrauks savo karinių pajėgų iš Tol. Rytų, kaip anksčiau buvo manyta. 1957 m. JAV kariuomenėje tarnaus 3,5 milijonų vyrų.

daug žino. Jis pasakoja apie Sovietų šnipų organizaciją ne tik Japonijoje. Jis žino ir apie šnipų tinklą kituose Azijos kraštuose bei Tolimuose Rytuose aplamai. Jis žino Sov. šnipus ir Japonijos valdžios įstaigose besidindčius. Apie tai jis Japonijos saugumą painformavo dar prieš išskrisdamas į Ameriką.

Apie Rostovorovo dezertyravimą Amerikos vyriausybė painformavo Sov. Sąjungos ambasadą Vašingtone ir pasiūlė su juo pasikalbėti. Tačiau iki šiol Sov. Ambasados žmonės neparodė noro su Rostovorovu kalbėtis ir net jokio pareiškimo dėl to neparodė.

30 žmonių žuvo, Colombian National Airways Constellation lėkt. nukritus ir užsidegus Azorų kalnuose. Jis skrido iš Hamburgo per Paryžių, Lisaboną į Bogotą.

V. KRĖVĖ LIETUVIŲ LITERATŪROJ

III.

Paliesdami lietuvių literatūros istorijos klausimą, mes drauge ir nustatėm V. Krėvės vietą mūsų literatūroje. Šiandien mes klausime: ką gi iš tikrųjų jis davė? Ką įnešė naujo į mūsų žodinę kūrybą? Čia neužtenka tik suminėti jo veikalus ir juos kiek nors apibūdinti. Pačių autorius veikalo žinojimas dar jokių būdų neįneša šviesos kalbant bendrai apie literatūrinį gyvenimą. Reikia visų pirma išsiaiškinti, kas apibūdina ir tą visą, kaip jau minėta, organiškojo literatūrinio vyksmą, besirėkiantį istorijoje, tik tada mums paaiškės vieno ar kito kūrėjo didybė ir jo neginčijamas įnašas. Norint suprasti Krėvę, reikia dar kartą atsigręžti į aną judrų ir gyvą peritojo ir šio šimtmečio savarčio lietuvių kultūrinį gyvenimą. Jau tada mes turėjome apsisąsčiusi. Ko jie siekė ir kokias idėjas bei problemas kėlė prieš Krėvę, o taip pat ir Krėvės laikų mūsų rašytojai? Ar galima kalbėti apie ano meto mūsų literatūrą, turinčią tam tikrą bendrą dvasinę bazę, kurią galėtume pavadinti literatūrine srove? Vargu, ar čia būtų teigiamas atsakymas. Tiesa, toji bazė — lietuviškumas buvo bendra visiems, tik ji buvo įvairiai suprantama. Ypač gana aiškiai pasireiškė ideologinis išsiskirtinumas, kuris drauge gyvai atsispindėjo ir to meto literatūroje. Išskiriamai Maironi, Vaidgantis ir Krėvė visi kiti daugiau ar mažiau stengėsi praversti savo idėjas. Dalis jų buvo socialiniai revoliucionieriai, kaip Petkevičaitė — Bitė, Bilūnas, Janonis, kiti gi dėjo pagrindę diaktinį momentą, kaip Šatrijos Ragana ir t. t. Maironis buvo ir pasiliko neišgrauzamas šulas patriotizmo bare. Tuo tarpu Krėvė atėjo su savo kūryba turėdamas aiškų ir konkretų apsisprendimą — duoti pagrindus grynai tautinei — nacionalinei literatūrai. Šitas ir yra patys ryškiausias Krėvės bruožas, kuris jį ypač išskiria iš kitų tarpo. Jam pirmoji eilė rūpėjo Lietuva ir pati lietuvių tauta be jokių ideologinių skirtumų. Tas dar nesako, kad pats Krėvė nebūtų buvęs vienokio ar kitokio nusistatymo. Tačiau jis drauge suprato, kad visokios ideologijos sušvinta ir ilgai užgęsta, užleisdamos vietą kitoms, tuo tarpu tautos ir jų dvasinės kūryba lieka pastovios ir nesugriauzamos. Tai yra principas, kurio Krėvė ir laikėsi dažnai net jį pabrėždamas savo paskaitose universitete. Paimekime tik tai gyvąją tautos kūrybą — tautosaką. Ar mes rasime joje bet kokių ideologinių pėdsakų, o vis dėl to joje atsispindi visa tautos dvasia ir jos charakteris pačia giliausia prasme. Kaip tik čia — tautosakoje mes ir sutinkame ir atrandame tikrąjį raktą pačiai V. Krėvės kūrybai. Tautosaka jam pasidarė jo kūrybos šaltinis ir ilgą laiką tarnauja kaip kelrodė. Pradedamas savo literatūrinę kūrybą stilizuotais pavadinimais (Dainavos šalies senų žmonių padavimai), Krėvė užbaigia šią kūrybinę etapą šarūnu, sukurdamas nacionalinį herojų, prilygstantį graikų Odisejui, vokiečių Siegfriedui arba suomių Vainamoinui. Skirgailoje Krėvė tik pakartoja šarūnė iškeltas idėjas, daugiau jas sukonkrečindamas ir išryškindamas. Neatsitiktinai šalia Lietuvos praeities vaizdavimo Krėvė atsigręžia ir į realųjį gyvenimą, sukurdamas grynai realistinį kūrinių iš ano meto dūkų kalmo būties: surišdamas tautos herojinę praeitį su kasdieniška dabartimi, Krėvė kaip tik pabrėžia tai, kad kol gyva tebėra tauta, tol joje tebėra gyva ir praeitis, nesvarbu kiek būtų praslinkę amžių nuo jos gigantiškų žygių. Niekas nemiršta tautoje, nieko laikas nuneša, greičiau tik išryškina: jos praeities garbė ir laimėjimas, puolimus ir sopulius. Kovos ir laisvės vedinas Kudirka tokių kovos laisvės herojų lieško svetur, išversdamas šilero Vilijū Telį, Bairono Kalną ir kitus, tuo norėdamas uždegti savo tautiečius ir juos paruošdamas greitesnei kovai už savo tautos, tai Krėvė savo padavimų herojus, šarūnų bei Skirgaila parodė, kad savoje tau-

toje tebėra gyvi nemokesni herojai už kitus. Paliesdamas kasdieninį gyvenimą Krėvė atskleidžia lietuvių tautiškumą, kaip ir kaip reikšiasis savo aplinkoje, savo susikurtame pasaulyje. Jeigu mes prisiminsime Krėvės kerdžių Lapiną, bedievi Vainorių arba raganių Gugi, mes aiškiai šiuose tipuose atpažinsime tipišką lietuvių bruožus. Juose tebėra gyva anoji padavimų herojų lietuviška dvasia, nesvarbu, kad jie šandien tebėra kerdžiais arba paprastais sodiečiais. Ir jeigu kas nors dabar ar ateityje bandys atsekti lietuvių charakterio bruožus, tasai neišvengiamai jų įieškos pirmoje eilėje Krėvės personazuose, nes Krėvės kūryboje neužtiksi jokio svetimo elemento, o tik grynai lietuviškąjį. Ir tai pagrindas, kas Krėvę išskiria į tautinės literatūros kūrėjus. Šiuo Krėvė ne tik tiktai surado pats save, bet tuo keltu eiti patraukė ir daugelį savo laikų ir taip pat vėlesnių rašytojų. Tautinė arba nacionalinė literatūra tai nėra kokia nors literatūrinė srovė, bet pati tikroji ir nesugriauzama bazė, kuria grindžiama visa kūryba, kurios nebeapalėgia nuplauti nei laikas nei audros.

Padėti nacionalinei literatūrai pagrindus anuo metu nebuvo taip labai lengva, kaip kas šandien galvotų. Rašytojas ne vien tik turėjo rūpintis savo kūryba, bet taip pat turėjo drauge ir patsai sudaryti atitinkamą aplinką, kurioje jo veiklai prigytų ir būtų

reikiamai skaitančiosios visuomenės įvertinti ir suprasti. Jausdamas trūkumą elementariųjų žinių apie pačią literatūrą, dar Maironis, jei neklystu, parašė ir išleido pirmąjį literatūros teorijos vadovėlį. Nedaug ką ano meto eilinis žmogus žinojo ir apie Lietuvos praeitį, ant kurios buvo grindžiama visas tautinis atgimimas. Tas pats Maironis stengiasi ir šią spragą bent laikinai užtaisyti, parašydamas trumpą Lietuvos istoriją. Kaip matome, ano meto mūsų rašytojo kelias nebuvo taip labai lengvas. Kada išliko Krėvė, jau daugumoje tokių ir panašūs preliminariniai darbai jau buvo padaryti. Krėvės visa literatūrinė veikla pasireiškė grynai jo paties kūryboje. Jis nebuvo joks literatūrinis teoretikas, nei kritikas. Jis vengė mokytojo arba išmanančiojo pozos, bet pasirinko kitą kelią, būtent, pats būti pavyzdžiu kitiems. Ir štai dar labiau išskiria jį pabrėžia Krėvės didybę. Paprastai visados yra lengviau mokyti arba klaidas nurodinti, negu produktyviai dirbti. Krėvė sutiko geriau dirbti ir tuo pačiu atsiduoti žmonių bei istorijos teismui. Mes esame jau šandien tikri, kad istorija ne tik kad jį išteisin, bet iškels jį į tas mūsų tautos dvasių gretas, apie kuriuos jis pats savo kūryboje su tokia meile rašė. Ir jis eis per kartų kartas negėstančių švyturiu, kol bus gyva pati lietuvių tauta.

SPAUDOS PUSLAPIUOSE

Amerikoje Lietuvių Bendruomenės organizavimo darbas pradėjo būti labai sklandžiai. Tarp seniau veikiančių stiprių organizacijų vis buvo nesutarimų. Bet dabar ir ten darbas pastūmėtas gerokai į priekį.

„LIETUVIŲ DIENOS“ š.m. birželio mėn. nr. duoda platų pasikalbėjimą su prelatu J. Balkūnu, Amerikos Lietuvių Bendruomenės Laik. Organizacinio Komiteto pirmininku, vienu žymiausių Amerikos lietuvių visuomenininkų. Prelatas J. Balkūnas sako:

BENDRUOMENĖS DARBA ARDO SAVANAUDŽIAI IR PARTINIAI DEMAGOGAI.

Labai aktualu sudaryti Bendruomenės organus kiekvienoje lietuvių kolonijoje, taip sakant, visose apylinkėse bei apygardose. Toliau — per ne už ilgo įvyksiančius apygardinius suvažiavimus išrinkti reguliarius apygardų valdybas, vietoje dabar laikinųjų. Neapleidžiant bendrųjų, jau intensyviai vykdomų, lietuvių išlaikymo darbų, su dideliu rūpesčiu tinkamai praversti lietuvių spaudos atgavimo 50 metų sukaktį — Lietuvos spaudos Metų veikla visose kolonijose. Išplėsti vienodai tautinio solidarumo įnašų dėjimo sistemą visuose Bendruomenės padalinuose (40% jų įnašų eina per ALTA Lietuvos laisvinimo reikalams). Kruopščiai sudarinėjama Lietuvių Kartotė. Rūpinamasi daugiau lėšų suteikti bendriesiems lietuvių išlaikymo ir Lietuvos laisvinimo reikalams ir platinti Tautos Fondo Lietuvių Pasus, ir juos įlipdant ženklelius. Pagrindinis organizacinis darbas: visiems lietuviams prieinamu demokratiškiausiu būdu išrinkti reguliarią vyriausiąją JAV Lietuvių Bendruomenės vadovybę — Bendruomenės Tarybą, pakeičiančią pradinę LOKą.

Toliau LOKo pirmininkas nurodo, kad jau yra buvę keli regioniniai suvažiavimai. New Yorke balandžio mėn. įvykusi labai pasisekusi rytinių valstijų Lietuvių Bendruomenės konferencija ir jau daugelyje apygardų yra išrinktos apylinkių valdybos ir darbas vis plečiamas. Toliau prel. Balkūnas kalba:

— Bendruomenės idėją skleisti rūpinasi ne vien LOKas; ją įvairiais būdais populiarino (ir tą tebedaro) daugelis sąmoningų lietuvių, giliau už kitus pajaučiančių mūsų tautinius reikalus ir dabartinius laikus toliau pramatančių visą lietuvių išlaikymo darbą. Tie natūralūs Bendruomenės or-

ganų talkininkai atlieka didelį darbą.

Į klausimą, ar ne LOKo direktivų stoka pradžioje yra įnešusi vienoje ar kitoje vietoje erzlio, apsunkinusi organizacinį darbą ir pažeminusi Bendruomenės vardą, prel. J. Balkūnas pareiškė:

— Pačiame LB organizaciniame aparate ryškesnio „erzlio“ nepasitaikė. Žmogiškai suprantamų klavinėlių gal vienoje ar kitoje vietoje ir buvo, bet neatrodo, jog jie būtų ryškiau apsunkinę organizacinį darbą ar net pažeminę patį Bendruomenės vardą. Laba įgaila, bet dirbamam darbu ir Bendruomenės organizaciniam sustvarkymui pagalius bando kaitioti kaip tik vienas kitas savanaudis, koks partinis demagogas, lietuvių išlaikymo reikalo neįpratus ar iš viso nepribrendęs tolerantiškai ir demokratiškai dirbti bendrąjį darbą. Šitokie ir bando, dažnai iš šalies, iš šakalo vežimus priskaldyti, iškraipymais klaidinti visuomenės opiniją ar kitaip pakentėti bendram ir sutartinam darbui.

— Kodėl, Jūsų nuomone, kai kurios grupės ir net laikraščiai priešingi Bendruomenėi?

— Manau, kad todėl, kad už jų stovi asmenys su tam tikru nusistatymu. Bendruomenės idėja čia yra istorinis mūsų ligišiolinio visuomeninio gyvenimo lūžis. Per daugelį metų grupės veikė atskirai. Vieni lietuvių nuo kitų buvo atsivėrę kinų sienomis. Kai kurios organizacijos ir laikraščiai apie save būrė tik tam tikrus lietuvių, savo sekėjų. O visų lietuvių bendram darbui niekas nebūrė. ALTA atsirado kelių grupių vadų suėjimu bendram, bet labai specifiniam reikalui. Panašiai yra su BALFu. Bet lietuvių išlaikymas negali būti išsprendžiamas kelių žmonių posėdžių kabine. Lietuvių išlaikymui reikalingas kiekvienas žmogus, kiekviena šeima, kiekviena plakanči širdis. Lietuvių išlaikymas tiesiogiai turi apjungti kiekvieną lietuvių kiekvienoje vietoje, o pats organizacinis lietuvių išlaikymo veiksmų sustvarkymas todėl turi būti demokratiškas ir nuo pačių lietuvių išlaikymo gyvenimą gyvenančių lietuvių tiesiogiai pareiškiamas. Kai kam tai jau yra kliūtis Bendruomenę pripažinti. Kai dabartinės sąlygos ir lietuvių tautos tragedijos apimtyje lietuvių išlaikymas tapo esminis visos lietuvių tautos likimo klausimas, liko žmonių, nebesugebančių šį tautinį vyksmą pasekti, jį suprasti ar persiorientuoti, ar, prisitaikant

KNYGOS

BARE

Estų pastangomis Montrealy išleistas naujas Lietuvos, Latvijos ir Estijos žemėlapis, kurio mastelis 1:700.000. JAV-se išleistas antrasis leidimas L.E.J. Voisekausko 2 dalių dramų „Gims tautos genijus“. Drama iliustruota vaizdais iš senosios lietuvių buities. Nidos Knygų Klubas atspaudė V. Alanto novelių rinkinį „Svetimos pagalių“. Prof. Ign. Končius leidžia lietuviškais motyvais 100 medžio drožinių (koplytėlių, kryžių ir rūpintojėlių) albumą. Pasirodys rudens. Ats. gen. T. Daukantas rašo atsiminimus, kuriuos tikisi baigti iki šių metų galos. Š. m. rugsėjo 8 d. jam sueina 70 metų. ELTA — PRESS italų k. Nr. 3 (liepos mėn.) paskelbė politinės veiksmų konferencijos atsisakimą į tautą, Eisenhowerio linkėjimus baltams, apie MLT prezidento pirm. E. Simonaičio vizitą Vašingtone ir visą eilę kitų politinių bei kultūrinių aktualijų. Leidiniu susidomėjimas gyvas. Tautos Fondo Atstovybės Kanadoje Hamiltono skyriaus valdyba išleido „Metraštį“, redaguotą St. Bakšio, J. Kazlauskos, Pr. Lesevičiaus ir J. Trečio. Leidinyje plačiai rašoma apie VLIKą, Tautos Fondą ir ypač jo veiklą Kanadoje, Hamiltono lietuvių irkt. Leidinys iliustruotas VLIKo, jo ir VT pirmininkų, Vykd. Tarybos, Tautos Fondo valdytojo T. Šidickio, Tautos Fondo Atstovybės Kanadoje, Hamiltone ir visa eilę kitų nuotraukų. Metraštis paruoštas žūkiu „Tautos Fondas — laisvės kovų ramstis“.

prie naujų sąlygų ir naujų uždavinių, iš naujo persiorientuoti. Ne be to, vienas kitas ir dėl asmens reikalo, šio bei to pasibaiminęs, ar kokių nepatenkintų ambicijų turėdamas, neįsistatė tokio savo trigražio blogo intencija. Šiandien yra priešingų naujesni lietuvių išlaikymo keliams įieškoti, priešingų pačiai Bendruomenėi. O sakymai, ar nebuvo savo laiku priešingų Lietuvos Nepriklausomybei? Paskum gi apsisprato, prisitaikė prie padėties ir net persiorientavo.

— Ar Tamstos manymu, Prelate, pakankamai mūsų spaudoje rašoma, diskutuojama ir, pagaliau, kovojama dėl Bendruomenės?

— Rašoma, rodos, ne taip mažai. Šalia to, kurie Bendruomenės, kaip lietuvių išlaikymo vieksnio, pasisekimo trokšta, „narsiai“ pasireiškia visokiais „špikavimais“ ir jos pulėjai. Gal galėtų būti pilniau aprašomi jau vykdomi ir konkretūs (o daugeliu atveju ir labai reikšmingi) lietuvių išlaikymo darbai apylinkėse ir apygardose. Bet patys dirbantieji dažnai nutili apie tai.

Taip Gerb. Prelate, yra ir Australijoje žmonių, kurie pagalius kaitioja ir Bendruomenės ratus. Bet, Bendruomenė dėl to nežus.

„EUROPOS LIETUVIS“ (liepos mėn. 7 d. nr.) Europos LB konferencijos proga nurodo, kad ši konferencija Paryžiuje esanti trečioji: pirmoji įvykusi 1952 m. Londone ir antroji peritais metais Hannoverje, Vokietijoje. Str. autorius B. Serbenta mano, kad jei laisvąjame pasaulyje gyvenę lietuvių būtų pasekę Europos kraštų bendruomenę, tai šandien Pasaulio Lietuvių Bendruomenės reikalai nebūtų vien popierėje, bet jau būtų priartėję prie įgyvendinimo (o gal jau ir įgyvendintas) Pasaulio Lietuvių Seimas.

„Europoje gyvenę lietuvių, rašo toliau laikraštis, jau prieš tris metus susijungė į vieną ELB vienetą, bendriesiems reikalams įgyvendinti ir taip pat metiniuose atstovų suvažiavimuose atities veiklai gaires nustatyti.“

Toliau rašoma:

„Europos Kraštų atstovai, susirinkę Trečion metinė Konferencijon Paryžiuje, be dienotvarkėje paskelbtų klausimų aptarimo, atstovaudami kiekviename Europos krašte gyvenančius lietuvių, turėtų atkreipti dėmesio ir į šiuos reikalus, kurie kiekvienam lietuviui yra skaudūs, dažnam sunkiai suprantami. Suprantami, tačiau, kiekvienam, kad mūsų vadov. veiksmų bendradarbiavimas ir santykiai yra „nuėję nuo bėgių“ ir suprantama, tokioje padėtyje jie

EUROPOS LB KONFERENCIJA

Liepos 10, 11 ir 12 dienomis Paryžiuje posėdžiavo Europos Lietuvių Bendruomenių atstovai. Tai buvo trečiasis šitos suvažiavimas. Dalyvavo šių kraštų valdybų pirmininkai: P. Zundė — Vokietija, A. Paulaitis — Šveicarija, J. Pajaujis — Švedija, kun. dr. Balčiūnas — Italija, M. Bajorinas D. Britanija ir O. Bačkienė — Prancūzija. Į suvažiavimą negalėjo atvykti Belgijos, Danijos ir Austrijos Bendruomenių atstovai atsuntę sveikinimus. Suvažiavimą raštu sveikino ir Australijos LB. Krašto Valdyba.

Suvažiavime apsilankė URT valdytojas dr. Karvelis, Diplomatinio Sešas min. St. Lozoraitis ir Lietuvos atstovas Prancūzijoje dr. Bačkis. St. Lozoraitis pasveikino suvažiavimą, o dr. Bačkis ir dr. Karvelis padarė pranešimus.

Suvažiavimas nustatė ateinančių metų darbo planą, kuriame daug dėmesio krepiama į lietuvių išlaikymą, šeimos ir jaunimo reikalus, propagandą už Lietuvą, švietimo reikalus ir ypač savosios spaudos palaikymą, kaip vieną pagrindinių priemonių lietuviškajai sąmonei galvinti ir palaikyti. Nurtata siekti visomis priemonėmis padidinti „Europos lietuvių“ skaitytųjų šeimą ir karts nuo karto leisti atskirų bendruomenių priadus. Ateinantiems metams gener. sekretoriui perrinktas P. Zundė.

Suvažiavimo dalyviai vienbalsiai pasisakė už savųjų institucijų remimą. Suvažiavimo metu buvo paminuoti VLIKo ir diplomatų atstovų dėl paskutinių mūsų vidaus politikos nesutikimų.

Suvažiavimo priimtą rezoliuciją čia duodame ištisai.

P.L.B. ORGANIZACINIU IR LIETUVYBĖS IŠLAIKYMO REIKALU

Europos Lietuvių Bendruomenių Atstovų suvažiavimas, 1954 m. liepos 10-11-12 d.d. Paryžiuje, turėdamas prieš akis joms priklausanti tautiečių pageldavimą, kad greičiau būtų baigtas P.L.B. suorganizavimas, vieningai taria, kad tam jau yra pribrendęs laikas ir kreipiasi į lietuvių išlaikymo Tarnybą, kad artimiausiu laiku būtų suauktas visuotinis lietuvių seimas.

Kol tai bus atlikta, suvažiavimas, reiškia pageldavimą, kad eidama savo pareigas L. I. T. būtų glaudesniame ryšyje su atskiromis bendruomenėmis, ypač leisdamas jas liečiančius patvarkymus, bei galimai efektyviau ne tik moraliai, bet ir materialiai paremdama Europos Lietuvių Bendruomenes įvairiame lietuvių išlaikymo darbe.

Europos Lietuvių Bendruomenių Atstovai radę reikala atkreipti dėmesį į lietuviškas šeimas ypačiai skaitlingas, kaip lietuvių išlaikymo židinius, prašo L.I. Tarnybą taipgi šią atskirų bendruomenių įvairiopa vedamą akciją paremti.

Vertinant motiną, kaip brangiausią lietuvių išlaikymo veiksmą E.L.B. Atstovai laiko reikalinga skatinti lietuvių motiną per organizacijas, susirinkimus, spaudą, kad ji vien dėl ekonominio gėrbūvio neapleistų vaikų auklėtojos pareigų, bet kiek galima savo šeimos židinyje formuotų jaunąją kartą lietuvių tradicijų dvasioje.

EUROPOS LIETUVIŲ INSTITUCIJŲ REIKALAI

E.L.B. atstovai suvažiavime išklaušė įvairių kraštų bendruomenių pranešimus, su pasitenkinimu konstatuoja, kad Europos lietuvių visuomeninė bei kultūrinė veikla ir paskutiniuosiais metais buvo gyva, solidari ir kūrybiška. E.L.B. atstovai taria ir ateityje tą veiklą plėsti ir visomis įėjomis išlaikyti Europos lietuvių sukurtais įvairias institucijas ir kartu kreiptis į mūsų visus vyriausius veiksmus,

nebegali tinkamai toliau riedėti visų lietuvių norima kryptimi. Jeigu patys vadovaujantieji veiksniai nebeveikia nuriedėjusio nuo bėgių vagono atitaisyti, jiems pagalbą turi ateiti į konferencijas ar suvažiavimus atvykę lietuviškosios visuomenės atstovai, kuriuos ten siunčia įvairių pažiūrų ir įvairių nuomonių lietuvių, tačiau vienintelį norą ir tikslą turį: LIETUVOS IŠLAISVINIMO BYLOJE NEVALIA SKALDYTIS!

Europos ir užjūrio organizacijos bei pavienius asmenis, prašydami visokeriopai jas remti.

E.L.B. Atstovai ypačiai džiaugiasi, kad Europos lietuvių sugebėjė išlaikyti savo savitą „Europos lietuvių“ ir tvirtai pasirūžta daryti visa, kad jis ir toliau reguliariai eitų bei tobulėtų.

Suvažiavimas yra nuomonės, kad „Europos lietuvių“ išlaikymas yra mūsų Europos lietuvių reikalas ir kreipiasi į visus Europos lietuvius jį visokeriopai remti a) prenumeruojantis, b) aukomis, c) straipsniais ir korespondencijomis.

LAISVĖS KOVŲ AKCIJOS SEKMINGUMO REIKALU

E.L.B. suvažiavimas Paryžiuje, reiškia pasitenkinimą, kad lietuvių tremtyje turi vieną vyriausią laisvinimo organą — VLIKą ir teisėtos Lietuvos Vyriausybės atstovus užsienyje — Lietuvos Dipl. Tarnybą, ir įpareigoja juos ir toliau remti ir palaikyti.

Suvažiavimas tačiau išreiškia pageldavimą, kad VLIKo ir Dipl. Tarnybos nariai palaikytų glaudesnį kontaktą su lietuviška išeivija ir daugiau kreiptų dėmesio į Europos lietuvių išlaikymo reikalus, jų organizacijas ir remtų jų darbus bei užsimojimus.

Suvažiavimas ypač pageldauja, kad VLIKo ir Dipl. Tarnybos veikla, liečianti santykius su svetimos valstybėmis būtų darni ir vieninga.

E.L.B. Atstovai suvažiavime išryškino, jog galima suintensyvinti mūsų kovą už tautos laisvę per tarptautinius Sąjūdžius, kreipiasi į pačias bendruomenes, į materialiai pajėgias lietuvių organizacijas, ypač VLIKą ir kitus veiksmus, prašydami moralinės ir materialinės paramos šiai akcijai plėsti, stiprinti.

Br.

SIŪLO SUDARYTI KRĖVĖS FONDA

V. Krėvė — Micevičius iškilmingai palaidotas liepos 10 d. Filadelfijoje. Ta proga pamaldas laikė Fordhamo un-to prof. kun. Jaskevičius, pamokslą pasakė kun. St. Yla. Prie kapo atsiveikino žodį Pennsylvanijos un-to vardu tarė prof. A. Senas, Lietuvos un-to vardu — prof. J. Puzinas, be to, kalbėjo Dr. V. Caciūnas, J. Aistis, prof. K. Pakštas, K. Ostauskas, B. Raugas, Lietuvių spaudos ir proga iškelti V. Krėvės nuopelnai kaip rašytojo, mokslininko, visuomenininko. Pažymima, kad Krėvė savo kūryba įrašė savo vardą į lietuvių tautos istoriją aukso reidėmis. Iškelti jo, kaip tuometinio šaulio, S-gos pirmininko, nuopelnai, ir per Klaipėdos sukilimą — tik jo dėka lietuvių galutinai pasiryžo remti sukilėlius. „Vienybė“ pasiūlė sudaryti Krėvės Fondą jo kūriniams leisti. J. Tysliava, pacitavęs A. Voldevaro žodžius, jog Krėvės asmeny lietuvių literatūra turi genijų, toliau nurodo, kad jei Krėvė būtų rašęs vokiškai, prancūziškai arba angliskai, tai tikriausiai būtų gavęs Nobelio premijos laurus. Kitų nurodoma, kad pats Krėvė geriausiu savo kūriniu laikė „Dangaus ir Žemės Sūnų“, kurį jis rašė veik visą gyvenimą, vis kuo nors papildydamas ir atskleidždamas vis naujas pažintinio pasaulio paslaptis. Krėvės raštų laisvojoje Lietuvoje buvo išleista apie 20 tomų. Kai Krėvė, pamatęs, kad jokių būdų nepavyks išsaugoti Lietuvos nepriklausomybės, griežtai atsisakė palaikyti bet kokius ryšius su Lietuvos okupantais, tik jo vardas įstengė jį išgelbėti nuo kalėjimo ar tremties Sibire. Apskritai, Krėvė mūsų tautiečiai visur šilta prisimena. Tik jo mylimoji tėvynė, išgarsintoje Dainavos šalyje, jo vardo niekas nemini. Tačiau Krėvė tvirtai tikėjo savojo krašto prisikėlimu ir laisve. Tą savo tvirtą įsitikinimą jis pareiškė taip pat savo kalboje, pasakioje į kraštą Filadelfijoje minint jo 70 metų amžiaus sukaktį.

ŠIE METAI — SPAUDOS METAI
TAD VISŲ MŪSŲ PAREIGA
REMTI LIETUVIŠKĄ SPAUDĄ.

GYVENIMO IŠKARPOS

Sydnejus. Šeštadienis. "Makabi" salė. Netoli 700 tautiečių laukia uždangą pakylant.

Scenų snaudžia trys vyrai. Į kambarį įsiveržia dvi moterys ir pakyla ermyderis. Toliau viskas eina, kaip sviestu patepta. Tautiečiai salėje juokiasi. Juokiasi tautiečiai ir scenoje. Linksma ir smagu. Reikalai scenoje baigiasi laimėjimais: pusmillionį laimi tas, kuriam jis priklausė ir priedu dar gauna kuklį mergelę už žmoną. Gyvenime, tiesa, šitokie dalykai rečiau pasitaiko, bet teatre viskas galima.

Paskui vyko šokiai ir alaus nugarimas. Ir čia prie vieno stalo kalbasi tautiečiai.

— Tai kur pats gyveni? Niekur nematyti. Maniau būsi Amerikon pavaziavęs.

— Gyvenu Sydnejuje. Miestas didelis — kur tu čia visus pamatysi. Dirbu kitam krašte mlesto.

— Dirbk. Bet į minėjimus, į bažnyčią gali ateiti. Čia, ot, ir susitinka žmonės, — neatleidžia pirmasis.

— Kokius minėjimus? Kokią bažnyčią?

— Nagi lietuviškus.

— O iš kur gali žinoti apie tokius dalykus? Žmona man apie tai nieko nesakė.

— Nagi, o Pastogės neskaitai. Ten visada parašo...

— Kokią čia miglą puti? Apie kokią pastogę šneki? Ot, į šitą vakarą, štai kalmynas, estas, atsi-vedė. Bet jis man nieko apie jokią pastogę nekalbėjo.

— Tai tu visai patamsiais grabaliojiesi. "Mūsų Pastogė" yra lietuviškas laikraštis. Išleina kas savaitę Sydnejuje. O tu ir šito nežinai?

— O kur tą laikraštį galiu pamatyti? Ar jį gali kiekvienas gauti, ar tik geri pažįstami, taip sakant, savi žmonės?

Nagi ir šneki. Bendruomenės laikraštis ir jį gali gauti kiekvienas.

— Vyruti, nelabai tikiu tavo pasakėlėmis, bet jeigu toks mandras — pasiųsk man tą lietuvišką laikraštį. Kai tik pamatysiu, kad toks laikraštis yra, pinigų tą pačią dieną išsiųsiu.

— Paskui naujasis laikraščio prenumeratorius gudriai mirktelėjęs savo draugui estui, kuris jį į pirmąjį lietuvišką parengimą atvedė, išdėdžiai tarė:

— Užsisakiau lietuvišką laikraštį. Dabar jau ir pats žinosis kas mūsų bendruomenėje darosi.

Atsiktikinais sužinojau, kad laikraštis man tautiečių buvo pasiųstas ir tą pat savaitę buvo gauta iš jo saują sidabrinių registruotu laiškų.

Sydnejus. Sekmadienis. Šv. Benedikto salė. Į Sydnejaus Lietuvių Plunksnos Klubu lietuviškos spaudos atgavimo 50 metų minėjimą susirinko apie 300 tautiečių. Čia buvo kalbama apie kovą dėl lietuviškos raidės ir žodžio. Buvo skaitomi spaudos draudimo laikų raštai ir t.t. Tie 300 tautiečių sėdėjo rimti ir susimąstę.

— Programa verta tūkstančių, o atėjo tik trečdalis tu, kurie tikrai galėjo ateiti, kalbėjo išeidamas žmogus žmogui.

— Pavargę po vakarykščio juoko, — įsiterpė kitas.

O aš pakartojau Plunksnos Klubu pirmininko P. Sirgedo žodžius: "Mes negalvojome, kad tiek susirinks. Reiškia lietuviškas žodis dar gyvas".

Būkite optimistai.

Tautietis iš Geelongo rašo tokį labai trumpą laišką: "Jeigu esi tas pats Dauba; su katruo aš Lekėčiuose iš Lietuvos pasitraukiant 1944 m. buvau susitikęs esmi pasiskolines batus ir 50 markių, prašau parašyti ir tuojau prisiųsiu pinigų naujiems batams ir pranešk kiek išeitų svarų už 50 markių". Reiškia pagarbą ir pasirašo.

Vertinu retą sąžiningumą dorojo tautiečio, bet tuo metu Lekėčiuose aš, kiek atsimenu, nesu buvęs. Tai greičiausia kuris nors iš mano brolių. Jų adresų ir aš nežinau.

Jurgis Dauba.

JAV-bėse

ISAKYTA DEPORTUOTI PRŪSEIKĄ

— Amerikiečių emigracinės įstaigos įsakė deportuoti L. Prūseiką (Albertą Vabalą), komunistinės "Vilnės" redaktorių, tegyrus tik Sov. Sąjungą, Lietuvos pavergimą ir variusį komunistinę agitaciją. Tuo būdu jis gaus susipažinti su tomis rojus gėrybėmis, kurias taip gyry, praktikoje.

— Prie Laisvės statulos įvyksio Laisvės Dienos manifestacijoj dalyvavo taip pat gražus lietuvių būrys ir kelios merginos su lietuviškais tautiniais drabužiais. Vidurio ir Rytų Europos pavergtųjų tautų vardu žodį tarė LLK pirm. V. Sidzikauskas. Per laisvės iškilmes labai gražiai Lietuvą priminė JAV senato daugumos vadas Knowlandas.

— Komp. V.K. Banaitis pagal B. Buivydaite's libretą rašo operą "Jūratė ir Kastytis". Yra lietuvių, pasižymėjusių filmoj. Tai jauna ir susipratusi lietuvaite Rūta Kilmonytė, kuri sudarė sutartį su MGM kino filmų b-ve ir vaidino "Septynių brolių nuotakoj". Ne kartą ji matoma ir televizijoje.

— JAV spauda tik šiais metais paskelbė daugiau kaip 100 lietuvių, gavusių diplomus, magistro ar daktaro laipsnius. Nurodoma, kad lietuvių jaunimas visur pasaulyje nuosekliai šaukia pagalbos pavergtai tėvynei ir vis daugiau populiarina savo tėvynės vardą.

— JAV-se buvo iškilmingai paminėta metinė Dariaus ir Girėno žygio į Lietuvą sukaktis. Brocktone Lietuvių Bakūde pavadinta Dariaus ir Girėno vardu.

VOKIETIJA

Vasario 16 d. gimnazijos direktorium nuo š.m. rugpjūčio 1 d. vietoj pasitraukusio A. Giedraičio pakviestas dr. Vl. Luterskis.

— Dr. Pr. Padalis jau atvyko iš JAV į Europą ir dirba Am. Balso lietuviškajame skyriuje — pavaduos išvykstantį į JAV atostogų skyriaus vedėją J.B. Laučiką.

— Pulk. K. Grinius eina atsakingas pareigas Am. Balso rusų skyriuje. A.B. centras Amerikoje iš New Yorko perkliamas į Washingtoną.

APKALBOS, ŠMEIŽTAI...

Šmeižtai, arba kitaip dar jie vadinami apkalbomis, rado gerą dirvą pokario griuvėsių metais.

Šita stovyklinė negerovė išaugo į tikrai usnėtą piktžolę, kurios dygliai turėjo vardus: skundikas, šmeižikai, pletkininkai ir t.t. Šitie dygliai palietė daug dorų žmonių ir taurių lietuvių. Dėl jų kitos šeimos buvo iš stovyklų "išsišotos", kiti, vėl, negalėdavo niekur išvažiuoti ir dar šiandien yra tokių, kurie savo dienas dilinga Vokietijos barakuose anų dyglių subadyti.

Didžioji dalis išsklidome po pasaulį. Apstipėję sukūrėme tautines bendruomenes; susiklijavome, pagal savo širdies nuojautą ir polinkį, įvairių organizacijų ir vystome visokeriopą veiklą. Pasi-taikančius bendruomeninius nesklaidumus ir nedarumus mėgsname šalinti, stengiamės jų nekartoti. Bet nuklydimai, kartais visai netikėti, vis iškyla. Tačiau mes dėl to gyvi į žemę nelendame ir perdaug neliustame, nes subangavę vanduo greičiau išsisvalo, ir krantą išplaudamas maurus ir visokias šiukšles.

Jeigu partiniai susigrupavimai gali turėti vietą tautinėje bendruomenėje, ir idėjiniai bangavimai yra natūralūs reiškinys, tai jokiū būdu negali būti pateisinami ir toleruojami paskiri asmenys, tyčiomis drumsčia tą vandenį, pasaulis įsviesdami vis naują purvo gniūžtę. Tai anoniminiai ir vieši šmeižikai, skleidžiantys nešvariusius prasimanymus apie lietuviškos bendruomenės narius, kuriai ir jie patys priklauso. Ir tie pikti gry-

KANADA

Toronto lietuvių choras "Varpas" dalyvavo policijos rengiamam didžiuliame koncerte, kur dalyviai buvo iš 14 tautų. "Varpas" laimėjo iš choro pasirodymo I-ją vietą. Žiūrovų buvo per 18.000.

Toronto apylinkės valdyba suorganizavo V. Krėvės — Mickevičiaus minėjimą — akademią. Pasikaita apie Krėvę ir jo kūrybą skaitė KBL švietimo komisijos pirm. A. Rinkūnas. Krėvės Fondui surinkta 66 dol.

— Toronto augstose mokyklose pereiną mokslo sezoną mokėsi 54 lietuviai studentai.

— Lietuvių inžinierių Kanadoje esama apie 70. Didesnė jų dalis kurtasi Toronte, mažiau — Montrealy ir kitur. PLIAS skyrių Toronte mieste priklauso 46 nariai, visi naujieji ateiviai. Šiuo metu beveik visi lietuviai inžinieriai dirba savo specialybėje ir įmoniu vadovybių yra branginami. Atlyginimai svyruoja tarp 300-400 mėnesių.

— "Nepriklausomą Lietuvos" akc. b-vė, leidžianti to vardo savaitraštį, nutarė persitvarkyti. Nutarta plėsti spaustuvių, pirpikti daugiau mašinų ir nuintensyinti spaudos darbą. Bendrovė turi nuosavus namus. Į talką kviečiami ir Kanadoje įsikūrę mūsų tautiečiai, nurodant, kad tuo būdu bus realiai prisidėta prie spaudos 50 m. sukakties tinkamo paminėjimo.

PRANCŪZIJA

Vidurio ir Rytų Europos Laisvojo Jaunimo Tarybos posėdžiai. Paryžiuje posėdžiavo Vidurio ir Rytų Europos Laisvojo Jaunimo Taryba. Posėdžiavo iš lietuvių pusės dalyvavo A. Venskų, šios Tarybos lietuvių atstovas. Taryba, kuri buvo išrinkta 1953 m. birželio mėn. Europinio Jaunimo konferencijos metu Paryžiuje, apžvelgė savo vienerių metų veiklos eigą ir nustatė gaires ateities planams. Vietoje šieš pramatytų Vidurio ir Rytų Europos Laisvojo Jaunimo Tarybos komisijų dėl lėšų stokos numatoma palikti tik dvi: spaudos ir radijo. Posėdžių pabaigoje išrinktas naujas vykdomasis komitetas. Iš lietuvių į jį išrinktas A. Venskų.

beliai kartais yra tokie vislūs, kad net ir labai tvirtą lietuviškosios bendruomenės kamieną įstengia sužaloti.

Anksčiau pasireiškę Melbourne lietuvių bendruomenėje anoniminiai šmeižikai, kurie savo taikiniais buvo pasirinkę paskirus asmenis ir lietuviškąsias institucijas, spaudoj buvo pasmerkti. Bet, deja, jie savo "veiklos" nesustabdė. Ir toliau jie eina griovimo ir šmeižtų keliu, šį kartą aukomis pasirinkę paskirus bendruomenės darbininkus.

Šitie žemaziūriai nesupranta, kad pasitikėjimo ir pritarimo visuomenėje negalima įsigyti šmeižtais ir niekdarybomis. Pagarbos ir gero vardo galima laimėti tik prasmingu ir doru darbu. Insinuacijos ir pasaly veikla prieš tuos, kurie šiandien yra tariai konkurentai ir turi skirtingas pažiūras, nėra tas kelias, kuriuo eina tikri visuomenininkai.

Jeigu šitaip elgiasi karštuoliai ir geltosnapiai, tai dar pusė bėdos, bet kada tokius nesudraudžia tie, kurie dedasi išmintingais ir bendruomeni vadovauti nori, tie asmenys, kurie aniem šmeižikams gali turėti įtakos, tai jau negerai.

Nepaslapstis, kad dalis mūsų bendruomenės Melbourne, šitokiu oru kvėpuodama, pradeda apsinuodyti.

Sunku nuspėti, kada ta darna ir artimo meilės šilima mūsų bendruomenėje suklestės ir mus visus apjungs vienon broliškam šeimoni. O šito mes labai stokojame ir vienybės esame labai reikalingi.

J. Rimas (Melb.)

VAKARU IR RYTU KULTŪROS

Čia spausdinama darbo dalis buvo skaityta Karaliaus Mindaugo Instituto viešųjų paskaitų cikle.

I.

Vakarais dažniausiai ir visai teisingai laikoma Europa su jos europine kultūra, priešpastatant japonus, kinus ir indus kaip Rytus, gi persai ir arabai įžiūrimi tarpininkai Vakarų ir Rytų susitikimo kelyje. Pagrindinius Vakarų ir Rytų pasaulių skirtumus mes būtumėm linkę įžiūrėti tų dviejų pasaulių skirtingame visatos suvokime. Graikiškai — romėniškai, ypač romėniškai, pietinė Europa, ji yra pradininkė europinės kultūros, visatą suvokė realistiškai — naturalistiškai, taigi ir racionaliai; Rytai gi intuityviškai, mistiškai. Tas skirtumas yra išlikęs iki šių dienų, nes Laoties ir Budos dvasia Rytuose tebėra gyva ir yra pagrindinė klūtis Vakarų kultūrai paplisti Azijoje. Ką mes tačiau šia proga bandysime paryškinti, tatal bus tik tos pačios europinės kultūros vakarinė ir rytinė atšaka. Tiesa ir tai, kad europinės kultūros veido vakarinis ir rytinis charakteris yra geografinių ir istorinių momentų rezultatas, tiksliau rezultatas tų momentų komunikacijos. Ir taip Vakarais vadinsime vakarinę dalį senojo pasaulio, kuris pagrindinius impulsus savo dvasiniam pasireikimui gavo iš Romos, gi Rytais — rytinę dalį, kurios kultūros formavimui vadovavo Konstantinopolis. Ir tai tiesa, kad pati europinė kultūra savo pirminiais pagrindais yra vieno šaltinio, būtent graikiškai — romėniškos kultūros ir krikščionybės lydynys. Iš šito lydinio, teisingiau ant šitų pagrindų išaugusi kultūra yra jungiantis ryšis Europos tautų. Bet rytinei Europos daliai ir artimesiems Azijos pakraščiams vadovauja krikščionybės įstvirtinimo laikais iki 15 š. įpusėjant Bizantijai, kuri istoriškai tenka suprasti kaip toliau bevegetuojančią, pamazų mirstančią rytinę Romos imperijos dalį, kur sustinka graikiškai — romėniškai su Azijos kultūromis, o šioje sankryžoje formuojasi bizantiškai — krikščioniškai kultūra. Ir taip Justinijono laikais sutinkame čia Vakarams nepažįstamą rytietiškai puošnų karališką rūmą, su rytietiška prabanga, su eunuchais, su smulkmeniškų etiketu, su rūmų arogancija, su purpuro gimimu, t.y. sosto paveldėjimo teise, su ciesoriaus papizmu (teokratija), su nuolatėmis rūmų intrygomis (tarp 395 — 1453 m. iš 107 sostų valdančiųjų tik 34 mirė savo mirtimi, 8 žuvo kare, gi kiti buvo nužudyti). Visa tai būdinga Rytams. Tačiau romėniškai — graikiškai ir toliau politika yra respublika (viesas reikalas), imperatorius turi skaitys su jį remiančiomis partijomis, jis reikalingas senato pripažinimo, kariuomenės ir Bažnyčios paramos. Bizantijoje tebėra gyva Romos ir graikų polio (miesinės valstybės) dvasia. Justinijono kodeksas išgelbsti nuo pražuvimo romėnų teisę ir perduoda ją naujos kartos. Bet to paties Justinijono laikais sužydi naujos meno tradicijos, apjungiančios syriškų ir armėniškų estetikos pradus. Hagia Sophia pasipuošia grandiozine kupola, gi freskos, mozaika ir nepaprastas spalvų turtinumas puošia milžiniškojo, iškilmingai šventojo pastato vidų. Meno tradicija įgauna sakralinį charakterį, ir susilaukiamie amžiams sustingusių ikonų, ikonolatrijos. Bizantijos itaka pasiekia grįžtančiai Apeninus, tačiau šiaip pasilieka ji artimosios Azijos ir Balkanų ribose, gi apaštalaujančiai veikia slavuose. Bizantijai grįžtant, Maskvos didysis kunigaikštis pasijaučia ipareigotas pasiimti Bizantijos misiją, veda 1472 m. paskutinio Paleologų giminaitę Sofiją. Maskva pasikelbia II-ją Romą.

Ir taip ant Romos griuvėsių, iš romėniškosios — graikiškosios dvasios pradų, vakarinės krikščionies Bažnyčios prieglobstyje, vėliau kaikiuose kraštuose reformuotos, Europos vakaruose, vadovaujant romanams ir germanams, susiformuoja vakarinis eu-

ropinės kultūros veidas; gi Bizantijos dvasia, su savo azijatine rytietiška infiltracija, ant Rytų Bažnyčios schizmos pagrindu vėliausią prieglobstį randa slavikuose rytinės Europos kraštuose, ypatingai Maskvos ipėdinyje — čia išryškėja rytinė Eropos kultūra. Tų dviejų kultūrinių veidų susitikimo kelyje yra senųjų graikų ipėdiniai, rumunai, čekai, lenkai, lietuviai, latviai, estai ir suomičiai. Jei viduramžyje tie du europinės kultūros veidai turi daug bendrų bruožų, pagrindinis — mistinis gyvenimo vyksmo suvokimas, tai su renesansu, kuris italuose prasidėd 14 š., kitur 15 š., tarpas vis didėja. Galutinai vakarietiškąjį Europos veidą suformuoja išaugę miestai, filosofinis racionalizmas ir empirizmas, šviečiamoji amžiaus literatūra griežtieji mokslai ir technika, ūkiniai ir politiniai gyvenimo — kapitalizmas ir demokratija. Žinoma, visad lieka atviras klausimas priežasties ir pasekmės. Mes esam linkę manyti, kad čia suminėtos priežastys yra niekas kitas, kaip vakarietiškos kultūros išraiškos, esmėje rezultatas bendrojo dvasinio nusiteikimo. Neginčijame, kad visi šie reiškiniai yra priežastinė grandyje vakariniam Europos veidui susiformuoti, kad būta ir esa-

ma apvaisinamojo sąveikos reiškinio.

Pabandysime paryškinti Vakarų ir Rytų Europos kultūrų veidus paskirais kūrybingosios dvasios pasireiškimo momentais. Ta pačia proga tenka pabrėžti, kad šiuos momentus nebūtinai turime imti iš akivaizdžios dabarties, kuri dažnai nėra dar išryškėjusi, neužbaigta, todėl kartais sunkiai suvokiama. Kultūrinėms apraiškomis suvokti daug padeda istorinis žvilgsnis. Tai labai svarbu kalbant ar turint galvoje šių dienų Rytų Europą, kuri milžiniškais žingsniais stengiasi suvokarėti. Jei tos pastangos atrodo ir karikatūriškos, paradoksiškos, jaunuoliškos, jei dėl jų esame ir mes patys numetę, čia jau kitas klausimas. Niekas nesako ir ta aplinkybė, kad mokytojas — Vakarai niekinamas ir išjuokiamas, kad jojo kratomasi — tai dažnas reiškinys tarp mokinio ir mokytojo. Nepamirština ir ta aplinkybė, kad mokinyas nėra jaunuolis, bet turis sąvąsas kultūrinės tradicijas, turis savo paveldėjimą ir prietarus, savo etinį charakterį. Ar tokiam mokiniui gali pavykti pasisavinti iš esmės jam svetimą dvasią, tai sunku atsakyti, bent niekad tokiose aplinkybėse nepavyksta nukopijuoti. (Bus daugiau)

Canberroj lietuviai prie atomo

Didžiausias Sydnejaus dienraštis "The Sydney Morning Herald", savo spec. korespondento straipsnyje: "NEW AUSTRALIANS AID SCIENTIST", rašo apie naujųjų australų žymią pagalbą keliant Australijos mokslą ir darant mokslinius bandymus.

Šitame str. rašoma ir apie du lietuvius — tėvą ir sūnų Butavičius, dirbančius fizikos laboratorijoje prie Canberros universiteto. Ten atliekami įvairūs branduolinių fizikos bandymai, kuriems vadovauja prof. M.K. Oliphant. Čia turima reikalo su atomu. Aple mūsų tautiečius ten rašoma: "Naujieji australai, imigrantai iš Europos, čia atlieka svarbų darbą, pagelbėdami augstų kvalifikacijų mokslininkams, kurie dirba prof. Oliphant vadovaujant."

"Algimantas Butavičius, 21 m. amžiaus vyras, atvykęs iš Lietuvos yra laboratorijoje technikas, kuris tvarko ir prižiūri elektroninius įrengimus, vartojamus atomo skaldymui." Toliau rašoma, kad Algimantas Butavičius čia, laidų ir vamzdelių tinkle, jaučiasi kaip namuose.

PRATURTĖJO

ATOSTOGAUDAMI

Uranijus ir nafta šiandien yra svarbiausi dalykai, apie kuriuos ir tekalbama biržoj, gatvėse ir visur, kur daugiau žmonių susirenka.

Ir kaip nekalbėti: vienas plietis, nupirkęs už 200 svarų naftos akcijų aną dieną jas pardavė už 12.000. O štai 8 darbininkai prie M. Isos, beatostogaudami surado uranijaus turtingiausius laukus ir "radybų" jie tikisi gausią mažiau-siai pusę milijono svarų. Tiek jiems jau siūlo. Bet vyrai į didžiausių firmų pasiūlymus žiūri šaltai ir paprasė pasiūlymus įteikti raštu. Tada jie pasitarsią ir duosią atsakymus. Spėjama, kad "radybų" jie gali gauti iki 4 milijonų svarų.

Surastojai uranijaus laukai apima 640 akrų plotą. Sako, kad ten esą uranijaus kiekviename žingsnyje ir laimingieji atostogaudami tiesiog atsitiktinai užlipę ant milijonų.

Uranijui įieškoti įtaisas (geiger) jau žinomuose uranijaus laukuose rodąs vidutiniškai 7000 — 8000 virpėjimų, gi Mt. Isos uranijaus laukuose pasiekęs iki 48.000.

DIDELI DARBAI TIK SUTELKINĖMIS VISŲ PASTANGOMIS ĮVEIKIAMI. TAD JUNGIMĖS Į LIETUVOS LAISVINIMO AKCIJĄ. ĮSIGYKIME LIETUVIO PASĄ IR TAUTOS FONDO ŽENKLIUKĄ.

Vodka ir užkanda

Iš Maskvos pranešama, kad samagono gamyba kolektyvinuose ir net valstybiniuose ūkiuose tiesiog klesti. Šitai komentuodamas sovietinis radio kalbėtojas pareiškė, jog tai esą senas rusiškas paprotys ir dėl to niekas sau galvos nesuka. Pereitą savaitę nuo samagono Stary Algashi kaime mirė 5 žmonės. Paskutinių 5 savaitų laikotarpy Bogdashkinsko rajone toks didelis nuo samagono mirusiųjų skaičius viena diena buvęs rekordinis. Šiaip, mažesniais skaičiais mirštą dažnai. Rajono viršininkas draugas Zavolshy paaiškino: "Šitie žmonės nemokėjo gerti. Prie "vodka" visados reikią turėti ir užkandos".

Iš Maskvos pranešama apie iškilmingai atšvęstą "Lalvyno dieną". Ta proga admiralas N.E. Basistą pareiškė, o "Taso" žinių agentūra paskelbė pasauliui, kad kreiserius, povandeninius laivus, ledlaužius, radiją ir lėktuvus yra išradę sovietų mokslininkai. Vienas Italijos laikraštis rašo, kad pats naujasis sovietų mokslininkų išradimų — melo automatas — išimtinai naudojamas tik išradėjo.

Oficialios Rytų Berlyno žinių agentūros žinios kalba apie Rytų Vokietijos ūkinio gyvenimo pri-taikymą prie Sov. Sąjungos ūkinės sistemos. Šitas "pritaikymas" būsiąs pilnai įgyvendintas 1956 m. Sov. S-gai pradėjus naują 5-čio planą.

